

**”YSTÄVÄT JA LÄHEISET OVAT AIDOSTI KIINNOSTUNEITA
MEIDÄN ARJESTAMME JA JAKSAMISESTAMME”
– Läheisiltä saatu tuki kansainvälisen adoptioprosessin aikana**

Johanna Kärkkäinen

Opinnäytetyö

Joulukuu 2006

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Sosiaali- ja terveysala

Tekijä(t) Johanna Kärkkäinen	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 38+14	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi ”YSTÄVÄT JA LÄHEISET OVAT AIDOSTI KIINNOSTUNEITA MEIDÄN ARJESTAMME JA JAKSAMISESTAMME” Läheisiltä saatu tuki kansainvälisen adoptioprosessin aikana		
Koulutusohjelma Sosionomi AMK		
Työn ohjaaja(t) Marja-Liisa Kokko		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaista tukea adoptioprosessin eri vaiheessa olevat pariskunnat saavat omilta läheisiltä ihmisiltään. Lisäksi oli tarkoitus selvittää olivatko he saaneet odottamaansa tukea ja millaista tukea he olisivat kaivanneet. Työ tehtiin yhteistyössä Pelastakaa Lapset ry:n Keski-Suomen aluetoimiston kanssa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Aineiston keräämiseksi laadittiin postikysely. Kyselylomake sisälsi avoimia kysymyksiä. Tutkimustulokset käsiteltiin sisällön analyysin avulla. Kyselylomakkeet lähetettiin kahdelle eri ryhmälle, lasta odottaville pariskunnille ja niille jotka olivat saaneet jo lapsen. Kyselylomakkeita lähetettiin satunnaisesti niille, jotka olivat olleet adoptioeuvonnassa Pelastakaa Lapset ry:n Keski-Suomen aluetoimistossa 1.1.2004-31.12.2006 välisenä aikana. Yhteensä kyselyitä lähetettiin 40, molemmille ryhmille 20.</p> <p>Työ ositti, että tukea kaivataan ja saadaan. Tukea ei kaivattu tai tarvittu ennen lapsen tuloa kovin paljon. Tuki oli pääasiassa kuuntelemista, hyväksymistä ja lapsen saavuttua myös konkreettista apua, kuten lastenhoitoa. Lisäksi tuloksissa ilmeni, että perheet kokevat vertaistuen erityisen tärkeäksi.</p> <p>Työn perusteella voidaan todeta, että läheisiltä saatu tuki on tärkeää. Lisäksi voidaan todeta, että pääasiassa läheiset suhtautuvat kansainväliseen adoptioon myönteisesti. Opinnäytetyön tulokset voivat olla hyödyksi adoptioeuvonnassa. Kehityshaaste tulevaisuudessa on vertaistuen mahdollistaminen kaikille, jotka ovat adoptoimassa tai adoptoineet lapsen ulkomailta.</p>		
Avainsanat (asiasanat) adoptio, kansainvälinen adoptio, sosiaalinen tuki, läheiset ihmiset		
Muut tiedot		

Author(s) Johanna Kärkkäinen	Type of Publication Bachelor´s Thesis	
	Pages 38+14	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title “FRIENDS AND RELATIVES ARE GENUINELY INTERESTED ABOUT OUR EVERYDAY LIFE AND WELLBEING” The support provided by friends and relatives during international adoption process		
Degree Programme Degree Programme in Social Services		
Tutor(s) Marja-Liisa Kokko		
Assigned by		
Abstract The aim of this diploma project was to clarify what kind of support couples get from their friends and relatives during different stages of adoption. Also intention was to find out that did they actually get the support they wanted and what kind of support they expected. The project was done in cooperation with regional office of Save the Children Finland. The research was carried out as qualitative study. For information gathering, an inquiry was formulated and it was distributed via mail. Inquiry form contained open-end questions. The answers from the inquiry were processed by analysis of the contents. The inquiry forms were sent to two different groups, for couples waiting for a child and for those couples who already had a child. Inquiry forms were sent randomly for those who had been given counseling concerning adoption at the regional office of Save The Children Finland between January 1 st 2004 and December 31 st 2006. 40 inquiries were sent, 20 for each group. The study showed that support is been given and it is needed. The support was not needed so greatly before the arrival of the child. The support was mainly listening, acceptance and after the arrival of the child, concrete assistance for example taking care of the child. The research also showed that the families consider support from the peer groups to be very important. On account of the research can be said that the support from the friends and relatives is important. Also can be stated that the friends and relatives are favorably inclined towards international adoption. The results of the research can be of assistance in adoption counseling. The challenge of development is to enable peer group support to anyone who has adopted or are about to adopt a child from abroad.		
Keywords adoption, international adoption, social support, friends and relatives		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
2 ADOPTIO	5
2.1 Lapsi saa vanhemmat.....	5
2.2 Adoptoinnin monet motiivit	6
2.3 Adoptioperheen laillinen tuki.....	7
3 KANSAINVÄLINEN ADOPTIO	9
3.1 Lapsia epävakaissa oloissa.....	9
3.2 Pitkä matka lapsen luo.....	10
4 SOSIAALINEN TUKI	12
4.1 Rahaa vai rakkautta?.....	12
4.2 Perheen kesken ja kaveriporukassa	13
4.3 Tuentarve kansainvälisen adoptioprosessin aikana.....	13
4.4 Vertaistukea toisilta adoptioperheiltä	15
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	17
5.1 Tutkimuskysymykset	17
5.2 Tunteita ja kokemuksia kvalitatiivisin menetelmin.....	17
5.3 Avoimiin kysymyksiin avoimia vastauksia	18
5.4 Aineistosta analyysiin.....	19
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	21
6.1 Lähipiiri saa tietää perheenlisäyksestä.....	21
6.2 Läheisiltä saatu tuki	22
6.2.1 Lasta odottavat pariskunnat.....	22

6.2.2 Lapsen saaneet perheet.....	26
6.3 Tuki jota jäätin kaipaamaan.....	28
6.3.1 Lasta odottavat pariskunnat.....	28
6.3.2 Lapsen saaneet perheet.....	30
6.4 Vertaistuki.....	30
7 POHDINTA	32
LÄHTEET.....	36
LIITTEET	39
Liite 1. Kyselylomake kansainvälistä adoptiolasta odottaville.....	39
Liite 2. Kyselylomake kansainvälisen adoptiolapsen saaneille	44
Liite 3. Pelastakaa Lapset ry:n lähetekirjelmä kansainvälistä adoptiolasta odottaville	49
Liite 4. Pelastakaa Lapset ry:n lähetekirjelmä kansainvälisen adoptiolapsen saaneille	50
Liite 5. Opinnäytetyön tekijän oma lähetekirjelmä kyselylomakkeiden mukaan	51
Liite 6. Muistutuskirje	52

1 JOHDANTO

Maarit Peltoniemi-Ojala (1999, 32-33, 53-55) kuvaa kirjassaan adoptiota erilaisena perheen perustamistapana seuraavasti: Adoptiovanhemmuus on haaste. Vaaditaan rohkeutta kohdata uusia ja vaikeitakin asioita. Erilainen tapa perustaa perhe on valinta, jota on harkittava tarkoin. Useat adoptiota harkitsevat ovat joutuneet kohtaamaan lapsettomuuden tuomia pettymyksiä ja kipuja. On opittu selviämään ilman läheisten tukea, koska kertominen aina uudesta pettymyksestä tuo lisää kipuja. Adoptiostakaan ei haluta kertoa liian aikaisin, jos jokin ei mene toivotulla tavalla. Adoptioeuvonnassa kehoitetaan tulevia vanhempia kertomaan edes lähimmille ihmisille. On kuitenkin varauduttava monenlaisiin reaktioihin. (Peltoniemi-Ojala 1999, 32-33, 53-55.)

Minun lähipiirissäni suhtauduttiin epäluuloisesti, kun esitimme mieheni kanssa ajatuksen adoptoida lapsi ulkomailta. Negatiivinen suhtautuminen tuntui pahalta ja herätti monia kysymyksiä. Jos adoptoisimme lapsen, saisimmeko riittävästi tukea omilta läheisiltämme? Millaista tukea ja keneltä minä sitä kaipaisin? Jos suhtautuminen on nyt epäluuloista, muuttuisiko se jotenkin lapsen saavuttua Suomeen? Tästä heräsi mielenkiintoni tehdä aiheesta opinnäytetyö. Halusin selvittää ulkomailta adoptoitvien tuen tarvetta ja määrää. Toisaalta aihe kiinnosti myös ammatilliselta kannalta. Sosiaalisilla verkostoilla ja tuella on ihmisten elämässä merkitystä monissa muissakin elämäntilanteissa. Asiakkaiden kuuleminen ja heidän tarpeidensa huomioonottaminen on sosiaalialalla pohja asiakaslähtöisyyteen.

Kansainvälisten adoptioiden määrä on viimeisen 20 vuoden aikana jatkuvasti kasvanut. Tilastokeskuksen mukaan Suomeen adoptoitiin ulkomailta syntyneitä lapsia vuoden 2005 aikana 338. Määrä on 26 enemmän kuin vuonna 2004 (Väestötilastot 2006). Työharjoitteluni Pelastakaa Lapset ry:llä vahvisti käsitystäni, että adoptioprosessi on pitkä ja usein myös raskas vanhemmille. Läheisten ihmisten tuki on tärkeää.

Tässä opinnäytetyössä minä pyrin selvittämään millaista tukea ulkomailta adoptoivat vanhemmat saavat läheisiltään. Tarkoituksena on myös ottaa selvää, minkälaisia ennakkoluuloja läheisillä mahdollisesti on ennen adoptoimista ja sen jälkeen. Lisäksi tarkastelen onko suhtautuminen muuttunut jotenkin lapsen saapumisen jälkeen ver-

rattuna odotusaikaan. Pyrin selvittämään millaista tukea vanhemmat kaipaavat ja onko läheisten ihmisten tuki vastannut odotuksia.

Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Pelastakaa Lapset ry:n Keski-Suomen aluetoimiston kanssa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa, jota Pelastakaa Lapset ry voi käyttää hyväksi adoptioneuvonnassaan. Toivon tiedon lisäksi olevan tukena ja esimerkkinä niille, jotka ovat adoptoimassa lasta ulkomailta tai ovat jo adoptoineet.

2 ADOPTIO

2.1 Lapsi saa vanhemmat

Sana adoptio tulee alun perin kantasanaista optare, ja tarkoittaa valita paras joukosta (Varilo 1993, 9). Parviainen (2003, 8) käyttää adoptioprosessista nimeä adoptiota-pahtuma. Suomessa adoption hoitaa sosiaaliviranomainen tai adoptiojärjestö. Adoption avulla voidaan mahdollistaa lapsen saanti niille pariskunnille, joilla ei ole omia biologisia lapsia. Lisäksi voidaan myös antaa koti perheettömille lapsille, jonka seurauksena sosiaalihuollon kustannukset pienenevät. (Parviainen 2003, 8.)

Adoptiot voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin. Tavallisin on vieraslapsen adoptointi, jossa lapsi saa vanhemmikseen sellaiset henkilöt, jotka eivät ole aiemmin olleet hänelle vanhempia. Perheen sisäisessä adoptiossa taas lapsen adoptoi toisen vanhemman uusi puoliso. Aikuisadoptio on harvinaisempi, ja siinä laillistetaan adoptiovanhemmiksi sellaiset, jotka ovat olleet hoitajina lapsuuden ajan. (Peltoniemi-Ojala, 1999, 23.) Esko Varilon (1993, 21) mukaan adoptioprosessissa on mukana yleensä biologinen suku, adoptoiva suku, yhteiskunnan edustajat sekä lapsi. Erityisesti mukana on lapsen synnyttänyt äiti, adoptiovanhemmat, lapsi sekä työntekijä, joka hoitaa adoption järjestämisen. (Varilo 1993, 21.)

Suurin osa adoptiovanhemmista on pariskuntia, joista noin 90 % on lapsettomia. Useat hakijoista ovat jo yli kolmekymmentä vuotiaita, koska takana on biologisen lapsen yrittäminen. Lapsettomuus ei ole silti edellytys adoptoinnille. Kotimaisen adoptiolapsen saaminen on kuitenkin lähes mahdotonta niiden kohdalla, joilla on lapsia jo ennestään. Adoptiovanhemmilta edellytetään vakaata elämäntilannetta, jossa mahdollinen lapsettomuuden kriisi on käsitelty. Molempien puolisoitten on oltava sitoutuneita adoptioprosessiin ja tulevaan lapseen. Adoptioprosessi vie aikaa keskimäärin 2-3 vuotta, mikä vaatii pariskunnilta paljon kärsivällisyyttä ja kykyä joustaa. (Peltoniemi-Ojala 1999, 25-27.)

2.2 Adoptoinnin monet motiivit

Adoption varhaisimpia merkkejä on löydetty 1700 eKr. Babylonian laista (Peltoniemi-Ojala 1999, 21). Heikki Parviainen (2003, 16-19) toteaa, että adoptio oli pitkään lähinnä omaisuuden turvaamista. Lapsettomat pariskunnat pystyivät adoption kautta estämään omaisuuden joutumisen suvun ulkopuolisille. Usein adoptoitu oli miespuolinen samaan sukuun kuuluva henkilö. Useimmissa Euroopan maissa adoptointi tuli mahdolliseksi ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Ensimmäinen lastensuojelluksen kannan huomioiva adoptiolaki tuli voimaan Yhdysvalloissa vuonna 1851. Kehitys johtui pitkälti siirtolais- ja orpolasten määrän lisääntymisestä toisen maailmansodan jälkeen. Samoihin aikoihin adoptio muuttui enemmän hyväntekeväisyydeksi. Lapsia haluttiin pelastaa myös ulkomailta kurjista oloista, lähinnä Keski-Euroopan maista Yhdysvaltoihin. Näin sai alkunsa kansainvälinen adoptio. (Parviainen 2003, 16-19.)

Suomessa adoptointi tuli laillisesti mahdolliseksi vuonna 1925 (Parviainen 2003, 19). Matti Kauppi ja Elina Rautanen (1997, 86–87, 158) kertovat, että Suomessa lasten olot heikkenivät erityisesti talvi- ja jatkosodan aikana sekä sen jälkeen. Useat lapset jäivät orvoiksi eikä ruokaa ollut riittävästi. Lapsia alettiin lähettää sotalapsina Ruotsiin turvaan. 1950-luvulla sotien jälkeen kodittomia lapsia oli enemmän kuin lasta haluavia perheitä. Tämän vuoksi perheillä oli varaa asettaa vaatimuksia ja toiveita saamiensa lasten suhteen. (Kauppi & Rautanen 1997, 86-87, 158.) Elina Rautanen (1989, 146) kuvaa 1950-luvun lastensuojelutyötä vanhempilähtöiseksi. Vanhemmille etsittiin sopivaa lasta, jolla ei toivottu olevan sairauksia. Lisäksi siihen aikaan uskottiin myös avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten kantavan huonoa perimää. (Rautanen 1986, 146.)

”Lapselle koti” -ajattelu alkoi vahvistua 1960-1970-luvulla. Adoptoitujen lasten määrä alkoi selkeästi vähentyä ehkäisyvälineiden kehityttyä ja yhteiskunnan muututtua suvaitsevammaksi erilaisten perhemuotojen suhteen. Alettiin myös uskoa, että erityistarpeitakin vaativat lapset sopivat adoptioon, jos lapselle löydetään sopivat vanhemmat. Samoihin aikoihin yhteiskunta alkoi tukea enemmän lapsiperheitä, mikä mahdollisti useille yksinodottajille lapsen pitämisen. (Pösö 2003, 146-147.) 1970-luvun jälkeen perheet eivät voineet enää asettaa vaatimuksia lapsia kohtaan. Esille

nousi adoptiolasta haluavien motiivit, jonka perustaksi katsottiin halu saada lapsi, sanoo Peltoniemi-Ojala (1999, 23).

Lapsia alettiin adoptoida ulkomailta Suomeen siinä vaiheessa, kun kotimaiset adoptiolapset vähenivät vuoden 1970 jälkeen. Alkuun kansainväliset adoptiot oli järjestetty usein epävirallista kautta sekä jonkin verran Pelastakaa Lapset ry:n ja Interpedia ry:n kautta. Vuoden 1985 laki lapseksiottamisesta sai aikaan kansainvälisten adoptioiden nousun. (Forsten 1992, 2.)

2.3 Adoptioperheen laillinen tuki

Suomen ensimmäiset adoptiota koskevat lait olivat laki ottolapsista sekä asetus lapseksiottamisesta ja ottolapsisuhteen purkamisesta tehtävästä ilmoituksesta. Tämä vuoden 1925 laki ei kuitenkaan ollut riittävän hyvä turvaamaan lapsen oikeuksia, koska adoptio oli mahdollista purkaa. (Parviainen 2003, 25-26.) Peltoniemi-Ojala (1999, 23) kertoo, että nykyiset adoptiot perustuvat vuonna 1985 voimaan tulleeseen lakiin lapseksiottamisesta (1985/153) sekä 1997 annettuun asetukseen lapseksiottamisesta (1997/508). Laki lapseksiottamisesta asettaa tavoitteeksi, että adoption tulee edistää lapsen parasta. Adoptiossa biologisten vanhempien oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät kokonaan adoptiovanhemmille. Adoptiot vahvistetaan aina tuomioistuimessa ja ne ovat peruuttamattomia. (Peltoniemi-Ojala 1999, 23.)

Lapseksiottajalta vaaditaan kykyä huolehtia lapsen turvallisesta ja tasapainoisesta kehityksestä. Adoptiovanhempien on huolehdittava lapsen huollosta ja tapaamisoi-keudesta säädetyn lain (1983/361) mukaisesti. (Ottolapsineuvonta 1998, 2.) Ottolapsineuvonnassa (Emt. 3) kerrotaan myös, että ennen lapseksiottamisen vahvistamista tuomioistuimessa lasta luovuttavien vanhempien, lapseksiottajien ja tarvittaessa myös lapsen pitää saada ottolapsineuvontaa. Adoption vahvistamiseksi tarvitaan myös lapsen suostumus, jos hän on täyttänyt 12 vuotta tai muuten katsotaan kehitystason olevan sen mukainen. Lisäksi tulee olla selvitys siitä, että biologiset vanhemmat ovat suostuneet adoptioon. Tuomioistuimelle tulee todistaa myös, että jo ennen vahvistamista lapsesta on huolehtinut lapseksiottaja. (Ottolapsineuvonta 1998, 3.)

Adoptiovanhemmat ovat Peltoniemi-Ojalan (1999, 24) mukaan tavallisia tasapainoisia ihmisiä. Lain mukaan heiltä vaaditaan vähintään 25 vuoden ikää sekä hyvää terveydellistä tilaa. Suomessa lapsen voi adoptoida aviopari tai yksinhakija. Perheen taloudellisen tilan tulee olla vakaa sekä mahdollisuus taata myös lapsen aineelliset tarpeet. Jos tuomioistuin hyväksyy lapseksiottamisen, lapsi saa kaikki juridiset oikeudet vanhempiinsa. Side biologisiin vanhempiin katkeaa. Lisäksi lapsi saa vanhempiensa sukunimen, ellei sen katsota olevan lapsen edun vastaista esimerkiksi suhteessa ikään. (Peltoniemi-Ojala 1999, 24)

Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunta, eli adoptiolautakunta perustettiin samaan aikaan, kun adoptiolaki säädettiin vuonna 1985. Adoptiolautakunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön alaisena, jonka tarkoituksena on suunnitella, valvoa ja ohjata kansainväliseen adoptioon liittyviä asioita. Lautakunta myöntää muun muassa luvat kansainväliseen adoptioon ja hyväksyy palvelunantajien kontaktit ulkomaille. Lautakunnan puheenjohtaja edustaa sosiaali- ja terveysministeriötä. Muut jäsenet edustavat esimerkiksi oikeusministeriötä, kunnallista lastensuojelua sekä palvelunantajia. (Rauma 2004, 1-2)

3 KANSAINVÄLINEN ADOPTIO

3.1 Lapsia epävakaisissa oloissa

Kansainvälistä adoptiota ja adoptoituja on tutkittu Suomessa erittäin vähän. Kotimaista adoptiotakin on tutkittu lähinnä psykologian kannalta. Kansainvälisestä adoptiosta löytyy lähinnä pro gradu – tutkimuksia. Suomessa ei myöskään ole tahoa, joka keräisi tietoa tehdyistä tutkimuksista. (Rauma 2004, 10.) Vaikka adoptio on ilmiönä yhteiskunnassamme tuttu, se ei kuulu lastensuojelun tietoperustaan, eikä sosiaalialan opintoihin (Pösö 2003, 140).

Suomessa adoptoidaan yli 200 lasta vuosittain. Heistä suurin osa on ulkomailta adoptoituja lapsia. Kansainväliset adoptiot hoidetaan palvelunantajien välityksellä, joita ovat Pelastakaa Lapset ry, Interpedia ry sekä Helsingin kaupungin sosiaalilautakunta. (Ottolapsineuvonta 1998, 1.) Kansainväliset adoptiot lisääntyivät erityisesti vuoden 1985 jälkeen, jolloin adoptiolakiin lisättiin kansainvälistä adoptiota koskevat säännökset. Eri palvelunantajien kontaktimaat vaihtelevat, mutta lapsia saapuu esimerkiksi Kiinasta, Venäjältä ja Thaimaasta. (Peltoniemi-Ojala 1999, 92.)

Peltoniemi-Ojala (Emt. 93-94) kuvaa luovuttajamaita yleisesti köyhiksi tai luonnonmullistusten ja yhteiskunnallisten olojen vuoksi epävakaisiksi. Epävakaita ovat saattavat altistaa lapsen esimerkiksi väkivallalle, aliravitsemukselle ja sairauksille. Ensisijaisesti lapselle pyritään löytämään vanhemmat omasta kotimaastaan. Perhehoitoa pidetään kuitenkin parempana vaihtoehtona kuin laitosta, minkä vuoksi kansainvälinen adoptio on lapsen edun mukaista. (Peltoniemi-Ojala 1999, 93-94)

Kansainvälinen adoptiotoiminta perustuu Haagin sopimukseen. Haagin yleissopimuksella lasten suojelusta ja yhteistyöstä kansainvälisissä lapseksiottamisasioissa pyritään saamaan aikaan valtioiden välinen yhteistyö. Sopimuksella pyritään takaamaan lapsen oikeuksien toteutuminen ja estämään esimerkiksi lapsikauppaa. Suomen laki sekä Haagin sopimus tukevat toisiaan lapseksiottamisasioissa. Lisäksi Suomi on liittynyt YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. (Ottolapsineuvonta 1998, 31)

3.2 Pitkä matka lapsen luo

Kansainvälinen adoptioprosessi etenee tietyn kaavan mukaisesti. Ensin lasta haluavat ottavat yhteyttä kotikuntaansa tai suoraan kansainvälisen adoption palvelunantajaan. Palvelunantaja antaa tietoja kansainvälisen adoption käytänteistä, säännöistä ja mahdollisuuksista. Tämän jälkeen pariskunta saa ottolapsineuvontaa ja hakee Suomen kansainvälisen lapseksiottamisasioiden lautakunnalta luvan adoptoimiseen. Myönteisen luvan jälkeen palvelunantaja ottaa yhteyttä ulkomaiseen palvelunantajaan ja toimittaa pariskunnan hakemuksen sinne. Kohdemaassa lapselle etsitään sopivat vanhemmat. Lapsi noudetaan henkilökohtaisesti kohdemaasta jolloin lapseksiottaminen vahvistetaan samalla useimmissa maissa. Kotimaassa seurantavaihe jatkuu ottolapsineuvonnanantajan kanssa. (Ottolapsineuvonta 1998, 37-39)

Kaikkien adoptiolasta haluavien on saatava ottolapsineuvontaa. Ottolapsineuvonnan tarkoitus on selvittää, onko lapseksiottaminen mahdollinen. Lisäksi sen on huolehdittava lapsen sijoituksesta sekä seurattava adoption onnistumista. Ottolapsineuvonta jaetaan neljään eri vaiheeseen: selvitysvaihe, sijoitusvaihe, seuranta ja lapseksiottamisen vahvistamisesta huolehtiminen. Ottolapsineuvonta on kaksijakoinen, toisaalta valmennetaan adoptiovanhemmuuteen ja toisaalta arvioidaan siihen soveltuvuutta. Neuvonta kestää useista kuukausista vuosiin riippuen perheestä. Neuvonta sisältää toimistotapaamisia ja kotikäyntejä. Kansainvälisessä ottolapsineuvonnassa huomioidaan erityisesti pariskunnan valmiuksia ottaa vastaan ulkomaalainen lapsi. Ottolapsineuvoja tekee arvion soveltuvuudesta adoptiovanhemmiksi. Lopuksi tehdään kotiselvitys kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunnalle, joka myöntää mahdollisen adoptioluvan. Kotiselvityksessä annetaan tietoja esimerkiksi tulevien vanhempien sosioekonomisesta tilanteesta, suhteista omaisiin sekä lapseksiottamisen motiivit. (Ottolapsineuvonta 1998, 13-15, 24-25)

Kotiselvityksen valmistumisen jälkeen pariskunnat siirtyvät adoptiopalveluun. Palvelunantaja lähettää hakemuksen pariskunnan valitsemaan kohdemaahan. Kotiselvityksen ja lautakunnan luvan lisäksi kohdemaahan lähetetään lääkärintodistukset, virkatodistukset, todistukset työsuhteesta sekä palkasta ja rikosrekisteriotteet. Kun kohdemaasta saadaan lapsiesitys, alkaa valmistelut tutustumis- tai hakumatkalle. Palvelunantaja antaa ohjeita hakumatkan käytänteistä, kuten tulkkipalveluista ja lapsen

passiasioista. Perheitä kehoitetaan tutustumaan maahan ja sen kulttuuriin etukäteen sekä valmistautumaan siihen, että kaikki ei suju välttämättä ulkomaalaisten viranomaisten kanssa joustavasti. (Peltoniemi-Ojala 1999, 76-77, 95)

Useimmat kontaktimaat vaativat, että perheet hakevat lapsen henkilökohtaisesti. Hakumatka kestää viikosta kahdeksaan viikkoon. Ulkomailla vietettyä aikaa pidetään tärkeänä, koska silloin luodaan ensimmäinen suhde lapseen. Lisäksi on tärkeää tutustua niihin oloihin, joissa lapsi on kasvanut elämänsä alkuajan. Useissa maissa adoptio laillistetaan paikan päällä, mutta joissakin tapauksissa se tapahtuu vasta Suomessa. (Rauma 2004, 5.) Lapsen saavuttua Suomeen jatkuu seurantavaihe, jolloin sosiaalityöntekijä valvoo adoption onnistumista esimerkiksi kotikäyntien avulla. Seurantavaiheen aikana useimmat kontaktimaat haluavat raportteja lapsen sopeutumisesta ja elämästä uudessa perheessään. (Peltomaa.Ojala 1999, 59.)

4 SOSIAALINEN TUKEA

Sosiaalinen tuki on kirjallisuuden ja omien kokemusteni perusteella tärkeää lasta odottaessa ja lapsen syntymän jälkeen. Kansainvälinen adoptio tuo mukanaan lisäksi tavallisesta raskaudesta ja perhe-elämästä poikkeavia tilanteita. Kansainvälisen adoptioprosessin aikana sosiaalisen tuen tarve ja verkostojen merkitys korostuu.

4.1 Rahaa vai rakkautta?

Sosiaalista tukea on mahdollista saada neljältä eri taholta. Petri Kinnusen (1998, 76) mukaan sosiaalinen tuki on sekoitus julkisia ja yksityisiä sosiaalipalveluja sekä kolmannen sektorin ja lähiyhteisöjen tukea. Yhteiskunnallisesti sosiaalinen tuki tarkoittaa Kinnusen mukaan (Emt.3) toimintaa, jolla pyritään turvaamaan hyvinvointi. Sosiaalinen tuki voi olla luonteeltaan aineellista, tiedollista, taidollista, henkistä tai emotionaalista (Kinnunen 1999, 103).

Eri tuen tarjoajilla on omat motiivinsa ja osa-alueensa. Julkinen sektori ottaa yleisvastuun kansalaisten hyvinvoinnista. Vapaaehtoistoiminnassa kannetaan yhteisvastuuta sekä toimitaan usein julkisen sektorin ja yksilön välillä. Lähiverkoston toiminta taas nähdään luonnollisena eikä tuki ole suhteessa ongelman laatuun. (Lehtinen 1997, 6-7)

Petri Kinnunen (1998, 77-79) kirjoittaa, että sosiaalisen tuen määrä ja antaja riippuu elämäntilanteesta. Yleensä tukea kaivataan sukulaisilta ja ystäviltä. Julkinen sektori koetaan tärkeäksi tuen antajaksi lähinnä taloudellisissa vaikeuksissa. Anu Tuominen (2004, 11) kuvaa Tampereen yliopistossa tekemässään pro gradu-tutkielmassaan läheisten antamaa sosiaalista tukea ihmisten kohtaamiseksi. Hänen mukaansa läheisten ihmisten tuki on yleensä keskustelemista, mutta saattaa sisältää myös konkreettista apua (Tuominen 2004, 11).

4.2 Perheen kesken ja kaveriporukassa

Ihminen tarvitsee elämän eri tilanteissa sosiaalisen verkoston. Ihmissuhteita tarvitaan elämän kriisitilanteissa, mutta myös rinnalle kulkijaksi tavalliseen arkeen. Lähiverkoston avulla voidaan lisätä ihmisten yleistä hyvinvointia ja psyykkistä kasvua. (Jarasto & Sinervo 1997, 145.) Eeva Kuuskoski (2003, 31) sanoo, että verkoston tuki perustuu vastavuoroisuuteen ja kokemusten jakamiseen. Hänen mukaansa parhaimmillaan tuki toteutuu, kun ollaan tasavertaisia keskenään. Autetaan toista, mutta annetaan kunkin kuitenkin hallita itse omaa elämäänsä.

Eija Stengård (2002, 184) määrittelee läheisiksi ihmisiksi kaikki ne ihmiset, joilla on keskeinen asema yksilön elämässä. Suppeasti määriteltynä lähiverkostoon kuuluu vain ydinperhettä ja verisukulaisia. Stengård kuitenkin määritteli lähimmäisiinsä kuuluviksi myös ystävät, naapurit ja työtoverit. Sosiaalinen verkosto elää ja muuttuu. Toiset ihmiset kuuluvat osaksi arkea läpi elämän, toiset kuuluvat siihen vain hetken. (Stengård 2002, 184.) Jarasto ja Sinervo (1997, 146-147) kirjoittavat suvun merkityksestä pysyvänä tukijana. Sukulaisilla on yhteinen menneisyys, mikä voi olla yhdistävä tekijä. Toisaalta se antaa myös tietoa siitä, miksi kukin on sellainen kuin on. (Jarasto & Sinervo 1997, 146-147.)

4.3 Tuentarve kansainvälisen adoptioprosessin aikana

Kokemukseni ja kirjallisuudesta muodostuneen käsitykseni perusteella kansainvälistä adoptiota ei voida kuvata vain laillisen prosessin kautta, vaan siihen liittyy aina myös inhimillinen puoli. Ennen adoptiohakijoiksi ilmoittautumista pariskunnat ovat usein kärsineet lapsettomuudesta jo vuosia (Rauma 2004, 2). Lasten syntymä otetaan usein koko suvun asiaksi. Samoin saattaa käydä myös lapsettomuudelle, sanoo psykologi ja psykoterapeutti Maija Mäkelä (2001, 182-183) teoksen ”Haikara lentää ohi” -liitteessä. Hänen mukaansa vanhemmat ja appivanhemmat odottavat tulevaa isovanhemmuuttaan, eivätkä usein huomaa uteliaisuuden loukkaavan lapsettomia pariskuntia. Suku saattaa myös surra sukupolven ketjun katkeamista. Tueksi tarkoitettujen lohdutukset saattavat muuttuvat lapsettomien pariskuntien korvissa vaatimuksiksi ja syytöksiksi. Mäkelä muistuttaa myös, ettei suku saisi yrittää estää surutyötä (Emt.

189). Toisaalta lapsettomuuden aika antaa Linda P. Salzerin (1994, 334) mukaan aikaa ja mahdollisuutta pohtia omia kykyjä ja motivaatiota olla kasvattajana lapselle.

Lapseksiottaminen on suuri muutos, jossa tarvitaan tukea ja valmistautumista (Ottolapsineuvonta 1998, 7). Pelkästään adoptioprosessiin lähteminen vie aikaa ja vaatii psyykkistä valmistautumista (Salzer 1994, 341). Salzerin (Eml. 1994, 342-343) mukaan adoptio itsessään herättää kysymyksiä ja pelkoja. Pariskunnat saattavat miettiä, voiko lasta rakastaa kuin omaansa, hylkääkö lapsi heidät joskus biologisten vanhempiensa vuoksi tai onko adoptiolapsella suurempi todennäköisyys sairastua psyykkisesti. (Salzer 1994, 341.) Kansainvälisessä adoptiossa Peltoniemi-Ojalan (1999, 66,70) mukaan pohditaan usein lisäksi lapsen terveydellistä tilaa, mikä ei aina ole varmaa lääkärintodistuksesta huolimatta. Saatetaan pohtia myös lapsen erilaisen ihonvärin tuomaa huomiota sekä lapsen, että perheen kannalta. (Peltoniemi-Ojala 1999, 66,70.)

Adoptioon liittyvät huolet eivät lopu päätökseen lähteä tähän prosessiin. Madeleine Katsin (1989, 72-73) mukaan adoptiolapsen odotukseen kuuluu kolme vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa tehdään päätös adoptiosta, toinen vaihe on lapsen odottamista ja kolmannessa vaiheessa otetaan lapsi vastaan. Toiseen vaiheeseen liittyy paljon käytännön asioita, papereiden täyttämistä ja uusiin asioihin tutustumista. Toisaalta siihen kuuluu myös aika, jolloin odotetaan jotakin tapahtuvaksi. (Kats 1989, 72-73.) Peltoniemi-Ojala (1999, 50) muistuttaa, että adoptioeuvonnasta lapsen saamiseen kuluu paljon aikaa, eikä odottaminen ole usein helppoa.

Adoptiolasta hakevia kannustetaan kertomaan lähipiirille tulevasta lapsesta mahdollisimman pian. Kertomalla varhaisessa vaiheessa annetaan myös heille aikaa sopeutua uuteen tilanteeseen. Ensireaktiot ovat usein iloisia, mutta hämmästyneitä. Tulevat adoptiovanhemmat saattavat kohdata myös negatiivisia ja asiattomia kommentteja. Jotkut lähipiiristä saattavat pitää adoptiota hyväntekeväisyytenä, ja toiset taas saattavat kertoa uhkakuvia vaikeasti kehityshäiriöisistä adoptiolapsista. (Peltoniemi-Ojala 1999, 54-55)

Ihmisten suhtautuminen monikulttuurisuuteen vaihtelee. Anna Simojoki (2001, 35) toteaa, että suhtautuminen johtuu hyvin monista eri asioista, kuten lapsuudesta, kou-

lutuksesta ja lähipiiristä. Lisäksi hän toteaa, että usein ihmisillä ei ole riittävästi tietoa vieraista kulttuureista, mikä johtaa ennakkoluuloihin. Ennakkoluulot ovat usein ihmisten muodostamia käsityksiä sen tiedon perusteella, mitä heillä on. Jos saatavilla ei ole tutkittua tietoa, käsitykset perustetaan olemassa oleviin yleistyksiin ja oletuksiin. Tämä on Simojoen (2001, 73) mielestä inhimillistä. Oleellista on, miten ihmiset itse suhtautuvat omiin ennakkoluuloihinsa. (Simojoki 2001, 35,73)

Vuosien odottelu päättyy, kun lapsi vihdoinkin saadaan kotiin. Adoptiolapsen kotiutuminen poikkeaa paljon biologisen lapsen tulosta kotiin. Sen sijaan, että vauva nukkuisi paljon, adoptiolapsi saattaa olla jo leikki-ikäinen. Adoptiovanhemmille vielä vieras lapsi vaatii heti kaiken ajan ja huomion. Perheen muodostuminen ei ole välttämättä pelkästään onnellinen tapahtuma. Lapsi on kokenut suuren elämänmuutoksen, eivätkä adoptiovanhemmat ole välttämättä osanneet valmistautua riittävästi lapsen tuloon. (Peltoniemi-Ojala 1999, 115-116.) Tällaiseen synnytyksen jälkeisen masennuksen kaltaiseen tilaan kuuluu stressiä, väsymistä ja masennusta, Heli Karhumäki (2005, 33) sanoo. Hänen mukaansa adoptiovanhemmat saattavat kokea, ettei heillä ole lupaa väsyä samalla tavalla kuin biologisilla vanhemmilla. Toisaalta heidän kuvitelmansa elämästä lapsen kanssa ei ole välttämättä ollut realistinen, ja arjen tuomat ongelmat tuntuvat suhteettoman suurilta. Adoptiovanhemmat kokevat usein myös yksinäisyyttä ollessaan erilainen perhe. Adoption jälkeiseen masennukseen auttaa mahdollisen lääkehoidon lisäksi läheisiltä saatu tuki. (Karhumäki 2005, 34.)

4.4 Vertaistukea toisilta adoptioperheiltä

Lakisääteisen adoptioneuvonnan ja läheisten ihmisten tuen lisäksi adoptiolasta toivoville ja adoptioperheille on tarjolla muitakin tukimuotoja. Kaikilla palvelunantajilla on tarjolla erilaisia koulutuksia ja valmennusta. Lisäksi palvelunantajilla on tiedotustilaisuuksia sekä odottaville perheille, että lapsen saaneille. Tämän tyyppisten toimintojen tarkoitus on jakaa tietoa ja antaa perheille mahdollisuuksia keskustella sekä sosiaalityöntekijöiden, että muiden adoptioperheiden kanssa. (Peltoniemi-Ojala 1999, 56-57.) Suomessa ovat voineet saada Kerstin Rauman (2004, 7) mukaan taloudellista adoptiotukea vuodesta 2002 alkaen ne perheet, jotka adoptoivat ulkomailta. Tuen suuruus riippuu maavalmannasta, eikä se kata kuin osan kuluista. Lisäksi Kerstin Rau-

ma (2004, 11) kertoo, että Suomessa on toiminut vuodesta 1998 alkaen valtakunnallinen adoptiokuraattoriprojekti. Projektin toteutuksesta vastaavat kaikki palvelunantajat yhdessä. Adoptiokuraattoriprojektin tavoitteena on auttaa erityisesti niissä tilanteissa, joissa kansainvälisessä adoptiossa ilmenee ongelmia. (Rauma 2004, 11.)

Suomessa toimii erilaisia palvelunantajiin sitoutumattomia järjestöjä, kuten Adoptiolasten vanhemmat ry ja Yhteiset Lapsemme ry. Järjestöt pyrkivät osallistumaan adoptioon liittyviin keskusteluihin ja tukemaan sekä edistämään adoptioperheiden asemaa. Toimintaan voivat osallistua sekä lasta odottavat että lapsen saaneet perheet. Toimintaan kuuluu esimerkiksi adoptiovalmennusta, yhteisiä tapaamisia sekä infomateriaalia. (Rauma 2004, 6.) Lisäksi tukea voi saada Rauman (2004, 7) mukaan internetissä toimivilta keskustelupalstoilta. Hän varoittaa, ettei palstoilla oleva tieto ole aina totuudenmukaista. Palstoilla voi kuitenkin jakaa omia kokemuksiaan ja esittää kysymyksiä anonyyminä. (Rauma 2004, 7.)

Peltoniemi-Ojala (1999, 56) esittää, että adoptioprosessin käynnistyttyä tarvitaan myös vertaistukea. Hänen mukaansa on merkittävää tavata niitä perheitä, jotka ovat jo adoptoineet ulkomailta sekä niitä, jotka ovat samassa vaiheessa adoptioprosessia. Kansainväliset adoptioperheet voivat antaa paljon tietoa ja vinkkejä siitä, mitä tulevilla adoptioperheillä on ehkä edessä. Kyseessä ei ole pelkästään aikuisten tarpeet, vaan myös tulevan lapsen sosiaaliset verkostot. Kansainvälisen adoptiolapsen on hyvä saada toisinaan seuraa myös toisista adoptiolapsista. Erityisesti valmennuksissa perheillä on mahdollisuus tavata muita samassa tilanteessa olevia pariskuntia sekä jakaa kokemuksia ja tunteita. Kerstin Rauman (2004, 13) mukaan kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta osallistua valmennuksiin esimerkiksi pitkien maantieteellisten välimatkojen vuoksi. Marja Vuorinen (1996, 7-8) kuvaa vertaistukea ryhmän tai yksilöiden kesken tapahtuvana vuorovaikutuksena, jossa kumpikin osapuoli kokee saavansa jotain. Vertaistuessa ihmisiä yhdistää jokin omaa elämää koskeva asia. Eeva Kuuskoski (2003, 31) puolestaan lisää, että vertaistuen idea on kokemus ja tieto, joita samassa tilanteessa olevilta ihmisiltä voi saada.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksen empiirisessä osassa selvitetään kansainvälisen adoption eri vaiheissa olevien perheiden kokemuksia läheisiltä ihmisiltä saamastaan tuesta. Tutkimuksen tarkoituksena on saada tietoa siitä, miten puoliset, jotka odottavat adoptiolastaan ulkomailta ja vanhemmat, jotka ovat vuoden sisällä saaneet lapsen, kokevat saamansa tuen. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää Pelastakaa Lapset ry:n adoptioneuvonnassa.

Tutkimuskysymyksinä tässä tutkimuksessa ovat:

1. Millaista tukea perheet ovat saaneet adoptiolasta odottaessaan ja lapsen saamisen jälkeen?
2. Millaista tukea perheet toivoivat läheisiltään ja vastasiko tuen saanti heidän odotuksiaan?
3. Keneltä tukea on odotettu ja onko näihin odotuksiin vastattu?

5.2 Tunteita ja kokemuksia kvalitatiivisin menetelmin

Opinnäytetyöni on toteutettu kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (1997, 162) toteavat, että laadullinen tutkimus voi olla mikä tahansa tarina oikeasta elämästä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan ihmisten elämää kokonaisuutena, jossa vaikuttavat myös tutkijan omat oletukset. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 162)

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistykseen, vaan syvällisiin tulkintoihin. Tämän vuoksi kyselyyn vastanneiden määrä ei ole oleellinen, vaan se, että vastanneet ovat aiheen asiantuntijoita. (Tuomi & Sajavaara 2002, 87-88.) Tuomen mukaan (2002, 87) laadullisen tutkimuksen otanta on yleensä pieni ja siihen vaikuttavat muun muassa aikaresurssit. Hirsjärvi ja muut (1997, 155) kertovat, että laadullisessa tutkimuksessa aineisto kerätään niin, että tutkittavien on mahdollista kertoa mikä on tär-

keää. Aineistona voidaan käyttää esimerkiksi tutkittavien itse kirjoittamia tekstejä. (Hirsjärvi ym. 1997, 155.)

Aineiston keräämiseksi laadin kaksi avointa ja strukturoimatonta kyselylomaketta (Liite 1 ja 2), joissa jätin tilaa erityisesti vastanneiden omille ajatuksille. Lisäksi kyselyn alussa oli joitakin strukturoituja kysymyksiä selvittämään vastanneiden perustietoja. Laadin kyselylomakkeita kaksi, koska niitä lähetettiin kansainvälisen adoptioprosessin eri vaiheissa oleville. Hirsjärven ja muiden (1997, 184) mukaan päästäkseen selville mitä vastanneet tekevät yksityiselämässään, tuntevat, kokevat ja ajattelevat, yksi parhaista välineistä on kyselylomake. Lisäksi Hirsjärvi (1997, 202) toteaa, että kyselylomakkeeseen vastaaminen mahdollistaa anonymiteetin erityisesti kun kyseessä ovat arat ja vaikeat aiheet.

Molempien kyselylomakkeiden viisi ensimmäistä kysymystä koostuivat taustatiedoista. Niiden kysymysten avulla pyrittiin selvittämään esimerkiksi kuka kyselyyn vastasi, mistä maasta lapsi on saatu tai odotettu sekä keitä vastanneet lukevat läheisiksi ihmisiksi. Kysymykset olivat strukturoituja sekä puolistrukturoituja. Hirsjärven ja muiden (1997, 195) mukaan kysymys on puolistrukturoitu, jos vaihtoehtojen perässä on avoin kysymys. Tällainen kysymys kyselylomakkeessa oli esimerkiksi silloin, kun olin jättänyt vastaajille tilaa luetella myös muita mahdollisia läheisiä kuin itse nimeämiäni ihmisiä. Kuudennesta kysymyksestä alkaen kaikki kysymykset olivat avoimia. Avoimien kysymysten etuihin voidaan lukea vastaajan mahdollisuus tuoda esiin hänen mielestään oleelliset asiat sekä ilmaista tunteensa. (Emt. 197.) Yhteensä kysymyksiä oli 11 lasta odottaville pariskunnille lähetetyssä kyselylomakkeessa ja lapsen saaneille perheille lähetetyssä kyselylomakkeessa 14. Jo lapsen saaneiden perheiden kyselylomakkeessa oli enemmän kysymyksiä, koska heiltä kysyttiin tuen saannista ja odotuksista myös lapsen saapumisen jälkeen.

5.3 Avoimiin kysymyksiin avoimia vastauksia

Kyselyt tehtiin siis kahdelle eri ryhmälle. Ensimmäinen kyselylomake (Liite 1) lähetettiin niille, jotka olivat saaneet adoptioluvan, mutta odottivat vielä kansainvälistä adoptiolasta. Toinen kyselylomake (Liite 2) lähetettiin taas niille, jotka olivat jo saaneet lapsen. Kysely lähetettiin molempien puolisoitten nimillä, ja siihen sai vastata

yhdessä tai toinen puoliso yksin. Kahdelle eri ryhmälle tehtävä kysely antoi mahdollisuuden verrata eri kansainvälisen adoptioprosessin vaiheessa olevien tuen saantia ja tarvetta. Kyselyyn osallistujat valittiin satunnaisesti niille, jotka olivat 1.1.2004–31.12.2006 välisenä aikana saaneet kansainvälisen adoptiolapsen tai adoptioluvan. Hirsjärvi ja muut (1997, 179) kehottavat käyttämään otosta, jos ei ole mahdollista ottaa kaikkia samassa tilanteessa olevia mukaan kyselyyn. Kyselyyn osallistuvat palauttivat täytetyt kyselylomakkeet nimettöminä valmiiksi maksetuissa kuorissa Pelastakaa Lasten Keski-Suomen aluetoimistoon.

Tiivistin otannan määrän suhteellisen pieneen, sillä aikaresurssit eivät olisi riittäneet kovin suuren joukon vastausten käsittelyyn. Tämän tutkimuksen otantaan vaikutti se, että kysely tehtiin kahdelle eri ryhmälle. Laadin kaksi joiltain osin erilaista kyselykaavaketta. Lisäksi otannan määrään vaikutti tässä tapauksessa avoimet vastaukset, jotka hidastivat aineiston purkua ja käsittelyä. Molemmille eri ryhmille lähetettiin 20 lomaketta eli yhteensä 40. Kyselylomakkeiden mukana lähetettiin molemmille ryhmille omat Pelastakaa Lapset ry:n lähetekirjelmät (Liite 3 ja 4) sekä lähetekirjelmä (Liite 5) opinnäytetyön tekijältä.

Postikyselyn haittana on vastausten kato. Riippuu paljon vastaajajoukosta, kuinka suureksi kato muodostuu. Jos kyselyn aihe koskettaa vastaajia henkilökohtaisesti, kadon määrä on todennäköisesti pienempi. (Hirsjärvi ym. 1997, 192.) Tässä kyselyssä aihe oli vastaajille ajankohtainen ja omaa elämää koskettava. Postitin kyselyt kesäkuun alussa 2006. Ensimmäisen kyselylomakkeen lähettämisen jälkeen vastauksia tuli yhteensä yhdeksän. Hirsjärven (Emt. 192) ja muiden ohjeiden mukaan karhusin vastauksia pari viikkoa palautuksen määräajan jälkeen lähettämällä muistutuskirjeen (Liite 6) kaikille kyselyyn valituille pariskunnille. Muistutuskirjeen lähettämisen jälkeen vastauksia tuli seitsemän, yhteensä vastauksia oli 16. Tämän jälkeen luotin kylläisyyteen, eli aineisto alkoi toistaa itseään.

5.4 Aineistosta analyysiin

Kari Kiviniemi (2001, 71) korostaa aiheen rajaamisen tärkeyttä. Ei ole tarkoituksenmukaista kirjoittaa raporttiin kaikkia tutkimuksen esiin tuomia havaintoja. On muistettava pitää mielessä tutkimuskysymykset, joihin vastausta haetaan. Laadullisen

aineiston rajaamisen tekee tutkija omien mielenkiintojensa pohjalta. Tämän aineiston käsittelyssä käytettiin teoriasidonnaista analyysiä. Tuomi ja Sarajärvi (2002, 98) sanovat, että tässä analyysissä teoriaa käytetään apuna etenemisessä. Tarkoitus on kuvata teoriassa esitettyjä ilmiöitä, mutta samalla myös tuoda aivan uusia näkökulmia esiin.

Aineisto käsiteltiin täysin luottamuksellisesti ja nimettömänä. Raportin valmistumisen jälkeen vastauslomakkeet tuhottiin. Vastanneiden nimiä ei ole käytetty raportissa. Raportissa käytetään vastauksia suorina ja tiivistettyinä lainauksina. Tuloksia esitellessä yleistyksiset koskevat vain ryhmää, jolle tutkimus on tehty. Empiirinen tutkimusaineisto on käsitelty sisällönanalyysiä käyttäen. Tuomi ja Sarajärvi (2002, 94) luettelevat aineiston analyysin neljään vaiheeseen. Heidän mukaansa ensin päätetään mikä aineistossa kiinnostaa. Sen jälkeen aineisto luetaan ja valitaan oleelliset kohdat. Kolmannessa vaiheessa aineisto luokitellaan tai teemoitellaan. Viimeinen vaihe on yhteenvedon kirjoittaminen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94.)

Omassa tutkimusaineistossani kiinnostavat seikat tarkoittivat tutkimuskysymyksiäni. Aloitin varsinaisen aineiston käsittelyn lukemalla kaikki vastaukset useampaan kertaan. Merkitsin vastausten vasempaan reunaan kynällä ne kohdat, jotka olivat oleellisia tutkimuskysymyksiäni kannalta. Alkuun luokittelin vastaukset sen mukaan, oliko kyseessä kansainvälistä adoptiolasta odottava pariskunta vai jo lapsen saanut. Tämän jälkeen aloin teemoittelemaan vastauksia. Valitsin pääteemoja viisi: kansainvälistä adoptiolasta odottavien positiiviset kokemukset, lasta odottavien negatiiviset kokemukset, lapsen saaneiden positiiviset kokemukset sekä lapsen saaneiden negatiiviset kokemukset. Viidentenä teemana olivat kokemukset siitä, kenelle adoptioaikeista oli ensin kerrottu ja miten suhtautuminen oli vastannut heidän odotuksiaan. Lisäksi kuudenneksi teemaksi muodostui vastausten myötä vertaistuki, jota en ollut alustavasti suunnitellut ottavani osaksi tätä opinnäytetyötä. Vastausten perusteella se kuitenkin nousi esiin niin oleellisesti, että katsoin tärkeäksi ottaa sen mukaan tutkimukseen. Teemoittelun jälkeen tyypittelin vielä tuen eri muodot aineelliseen, tiedolliseen, taidolliseen, henkiseen ja emotionaaliseen tukeen. Raportissa olen käyttänyt runsaasti lainauksia kyselylomakkeiden vastauksista, koska haluan tuoda esiin vastanneiden oman äänen. Lainaukset kuvaavat parhaiten tutkimustuloksia.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Molemmille ryhmille lähetetyissä kyselyissä vastaajana oli pääasiassa perheen vaimo kansainvälistä adoptiolasta odottavissa perheissä tai äiti niissä perheissä, joissa oli jo lapsi. Lisäksi osassa kyselyistä vastaajana olivat puoliset yhdessä. Jatkossa vastaajalla tarkoitan yhtenä vastaajana myös niitä, jotka ovat kyselyyn vastanneet yhdessä. Tämä johtuu siitä, ettei vastauksissa ole eritelty kumman mielipiteitä ne ovat. Kansainvälisen adoptioluvan saaneet perheet olivat odottaneet lasta puolesta vuodesta kahteen vuoteen. Kansainvälisen adoptiolapsen saaneilla lapsi oli ollut muutamasta kuukaudesta kahteen vuoteen. Heillä odotusaika oli kestänyt muutamasta kuukaudesta kolmeen vuoteen. Adoptiolapsia oli saatu ja toivottiin eniten Kiinasta ja Venäjältä. Muita kohdemaita olivat Filippiinit ja Thaimaa. Sekä kontaktimaat että odotusaika vastasi kirjallisuudesta löytämiäni tietoja (ks. s. 5, 8).

6.1 Lähipiiri saa tietää perheenisäyksestä

Kysymykseen keitä luetaan läheisiksi ihmisiksi, tuli monenlaisia vastauksia. Useimpien lähipiiri koostui omista ja puolison vanhemmista sekä sisaruksista ja ystäväistä. Mukana oli niitäkin, jotka eivät kokeneet ystävien tai puolison vanhempien olevan läheisiä ihmisiä. Toisille lähipiiriin kuuluivat lisäksi muu suku ja työkaverit. Osa vastaajista koki myös, että lähipiiriin kuuluivat muut kansainväliset adoptioperheet. Omien isovanhempien kohtaan monet olivat kirjoittaneet, etteivät nämä enää elä. Tietoperustassakin olin löytänyt samoja vastauksia, ihmisten lähipiiri koostuu monista henkilöistä (ks. s. 11).

Kaikista 16 vastanneesta 12 vastasi kertoneensa ensin vanhemmilleen adoptio aikomuksestaan. Myös sisarukset olivat ensimmäisten kerrottujen joukossa. Vain pari vastaajaa oli kertonut ensimmäisenä ystäville lapsen hankkimisesta adoptioimalla. Suhtautuminen oli ollut pääasiassa odotusten mukaista. Yhden vastanneen läheisen suhtautuminen oli yllättänyt myönteisesti ja yhden ennakoitua huonommin. Kaikki vastanneet olivat saaneet ainakin joltakin läheiseltään myönteistä suhtautumista. Jotkut läheiset olivat olleet myös järkyttyneitä ja yllättyneitä. Kirjallisuuden perusteella

erilaiset reaktiot ovat tavallisia (ks. s. 14). Eri henkilöiden vastauksissa tuli esi-merkiksi tällaisia kuvauksia:

Molempien puolisoiden kotiväelle kerroimme ensimmäisenä adoptio-aikeistamme. He kaikki olivat innoissaan ja iloisia sekä meidän että itsensä puolesta.

Suvun vanhemmatkin henkilöt olivat asiasta mielissään ja mielestäni olivat avarakatseisempia kuin osasimme odottaa.

Mieheni äiti oli hämillään ja ilmiselvästi järkyttynyt. Hänenkin reaktionsa oli arvattavissa.

Sisarukset olivat yllättyneitä ja hieman ihmeissään. Odotimme heidän olevan innostuneempia.

6.2 Läheisiltä saatu tuki

6.2.1 Lasta odottavat pariskunnat

Läheiset ihmiset ovat tukeneet ja auttaneet kansainvälistä adoptiolastaan odottavia puolisoja monin tavoin. Tuki on vastannut puolisoiden odotuksia eri tavalla. Missään vastauksissa ei sanottu suoraan, että tuki on vastannut odotuksia. Joissakin vastauksissa kerrottiin, jos tuki ei ollut vastannut odotuksia. Seuraavana esimerkit molemmista kokemuksista:

Yllätyimme melko nihkeästä vastaanotosta, toivoimme enemmän myötätuntoa ja mukanaoloa.

Emme osanneet odottaa, että kaikki suhtautuvat näin lämmöllä meitä ja asiaa kohtaan.

Useimmat puoliset kokivat, että adoptioprosessin alussa ei tarvittu tukea. Alkuvaihe koettiin enemmän perheen sisäisenä asiana, josta haluttiin päättää ilman ulkopuolisten vaikutusta. Toisaalta jotkut kokivat myös kansainvälisen adoptioprosessin olevan asia, jossa läheisten on vaikea tukea. Seuraavat lainaukset kertovat esimerkkejä vastanneiden kokemuksista:

Tässä vaiheessa odotusta emme muuta apua/tukea ole tarvinneet/halunneet.

Ulkomailta adoptointi on kuitenkin niin erityinen asia, että perheen on vaikea tukea niissä asioissa.

Adoptioasiassa olemme edenneet oman harkinnan varassa, asioiden edetessä omaan tahtiinsa.

Vaikka vastauksissa ei tullut ilmi, miten tuki vastasi puolisoiden odotuksia, vastaukset kertovat suhtautumisen olleen myönteistä ja tuen riittävää. Seuraavista vastauksista voi päätellä, että monet puoliset ovat toivoneet erityisesti läheisten suhtautuvan tulevaan lapseen positiivisesti:

Tietysti sukulaisten ja lähiperheen innokas lapsen tulon odottaminen kertoo sen, että lapsi on koko sukuun erittäin toivottu uusi suvun jäsen.

Olemme saaneet riittävästi apua ja tukea.

Kiinnostus ja into ovat kyllä olleet mukava asia huomata.

Ovat olleet aktiivisesti kiinnostuneita asiasta.

Läheisiltä saatu tuki on ollut monilla vastanneista **emotionaalista**. Läheiset ovat olleet läsnä, kuunnelleet ja keskustelleet. Merkittävää on ollut myös tieto siitä, että tukea on tarvittaessa saatavilla. Toisaalta tällaista tukea on ollut myös läheisten kyselyt siitä, missä vaiheessa prosessi on menossa. Seuraavat vastaukset ovat esimerkkejä saadusta emotionaalisesta tuesta:

Keskusteluista/ tsemppaamisesta. Kun odotusaika jatkuu ja jatkuu, mietitään arkielämän tilanteita.

Tuki on ollut lähinnä keskusteluja.

Monet ovat halunneet lähteä mukaan matkalle hakemaan lasta.

Aikuiset lapset olivat mukana valmennukseen liittyvässä keskustelutilaisuudessa.

Tällä hetkellä puhelut ja tapaamiset alkavat sanoilla ”onko kuulunut mitään?”.

Toiset vastanneista ovat saaneet **tiedollista** ja **toiminnallista** tukea. Tiedollinen tuki on perustunut lastenkasvatuksellisiin ohjeisiin sekä läheisten hankkimaan tietoon kansainvälisistä adoptioista. Vastanneet kuvaavat tiedollista ja toiminnallista tukea esimerkiksi seuraavasti:

Äitini neuvoo lapsenhoidossa jo etukäteen.

Sisareni on kerännyt talteen eri lehdistä artikkeleita, jotka koskevat kansainvälistä adoptiota.

Perheemme ovat aktiivisesti hankkineet tietoa adoptioista, esim. lukemalla kirjoja ja katsomalla dokumentteja.

Kertovat TV-ohjelmista näkemäänsä ja lehdistä lukemiaan tarinoita adoptioperheistä.

Perheet ovat saaneet myös jonkin verran **aineellista** tukea. Aineellinen tuki on sisältänyt varusteita lapsille ja tulevalle perheelle, mitä kuvaavat seuraavat vastaukset:

Tuleva mummu neuloo lapsenlapselleen talveksi villapukua, ostaa lakanoita, peitteitä jne.

Lapsen vaatteita olemme jo saaneet.

Konkreettista voi olla äidin ostamat pienet punaiset saappaat ja isän meille päivittämä kakkosauto.

Henkistä tukea perheet ovat saaneet lähinnä lapsille kummeiksi ja varavanhemmiksi luvanneiden kautta. Henkisestä tuesta kuvaavia esimerkkejä ovat muun muassa seuraavat:

Ystäväperhe on varavanhempina.

Siskoni perhe toimii varahuoltajaperheenä, jos meille vanhemmille tapahtuu jotakin.

Kummeiksi on jo lupautuneita.

Tulevana perheenä lapsen saavuttua suomeen puoliset uskovat tarvitsevansa erityisesti toiminnallista tukea, mutta myös emotionaalista ja tiedollista. Jotkut toivoivat saavansa riittävästi aikaa tutustua lapseen oman perheen kesken ja toiset uskovat haluavansa erityisesti neuvoja lastenhoitoon liittyen. Yhdessä vastauksessa toivottiin myös ymmärrystä siitä, että adoptiovanhemmuuskin on tavallista vanhemmuutta. Olin tehnyt tämän havainnon myös tietoperustaa kootessani (ks. s. 15). Tulevaisuutta arvioitaessa tuli esimerkiksi seuraavia vastauksia:

Lähinnä ymmärrystä siitä, että kun lapsi saapuu Suomeen hänen pitää opetella ensin se, että ketkä ovat lapsen vanhemmat.

Ehkä eniten apua tarvitaan lapsen sopeutumisessa niin, että kaikki hänen elämäänsä kuuluvat tahot ovat avoimin silmin valmiita tekemään lapsen hyväksi kaiken voitavansa.

Hyvät käytännön lapsenhoitoneuvot ja vinkit ovat varmasti tervetulleita.

Toivoisin kuitenkin lopulta lapsen saavuttua, että vaikeinakin hetkinä olisi ns. lupa olla tavallinen ihminen, tavallinen vanhempi, joka väsyy yhtä lailla.

6.2.2 Lapsen saaneet perheet

Perheet, jotka olivat jo saaneet adoptiolapsensa, vahvistivat odottavien pariin kertomia kokemuksia. Tämän ryhmän vastaajat kirjoittivat myös, ettei tukea haluttu odotusaikana kovin paljon. Toivottiin myötäelämistä ja tulevan lapsen hyväksymistä. Myös heidän saamansa tuki oli ollut keskustelemista ja esimerkiksi lasten vaatteita. Lapsen saaneet perheet kuvasivat odotusvaiheen tuen tarvetta seuraavasti:

Halusimme enimmäkseen pitää odotuksen omana asianamme ja enimmäkseen saimme ja haimme tukea toisiltamme. Emme kovin paljon odottaneetkaan tukea läheisiltämme.

Lähisuku ja ystävät kyselivät prosessin edistymisestä ja muutenkin kuumisia siltä rintamalta. Ja se riitti kyllä meille.

Sisarusten lasten käytettyjä pieneksi jääneitä tavaroita alkoi tulla meille: lastenrattaat, syöttötuoli, vaatteita sänky, leluja... Ystäviltä kannustusta ja myönteistä, auttavaista suhtautumista.

Odotusaikana monet adoptioperheistä olivat kokeneet, ettei läheisten tuella ollut juuri merkitystä. Oli mukavaa, kun läheiset välittivät, mutta tuen tarve ei ollut tässä vaiheessa suuri. Kysymykseen ”Mikä merkitys läheisten tuella oli teille odotusvaiheessa?”, vastattiin seuraavasti:

Ei juuri merkitystä.

Olemme aika itseriittoisia mieheni kanssa, joten myötäeläminen on riittänyt meille.

Ei kovin paljon, tosin myönteinen suhtautuminen lämmitti mieltä.

Tulevan lapsen kannalta oli hyvä tietää, että läheiset tulevat hyväksymään hänet sitten, kun hän vihdoinkin tulee meille.

Lapsen saavuttua Suomeen kaikki vastanneet kertoivat tärkeimmäksi tueksi oman ajan saamisen. Perheelle ja lapselle oli annettu riittävästi tilaa ja aikaa tutustua ensin toisiinsa. Useat vastaajista kertoivat, että tukea ja apua oli tarvittaessa kuitenkin saa-

tavilla. Tuki oli vierailuja ja lastenhoitoapua. Seuraavat vastaukset kuvaavat tällaisia tilanteita:

Ovat olleet käytettävissä tarpeen vaatiessa, mutta toisaalta ovat antaneet perheemme myös olla omissa rauhassa ja tutustua toisiimme ja kasvaa meidän perheeksi.

Läheisemme ovat aktiivisesti vierailleet luonamme, ottaneet yhteyttä kysellen vointiamme. Apua on tarjottu ja sitä on saanut pyydettyä.

Miehen vanhemmat ovat osallistuneet alusta asti pojan hoitoon.

Adoptioerheet ovat kokeneet, että tuki lapsen saavuttua on ollut merkittävä. Tuki on koettu voimavaraksi erityisesti lapselle. Lisäksi on koettu tärkeäksi, että lapsi on hyväksytty ja rakastettu lähiverkoston keskuudessa. Tuki on ollut tärkeää myös oman jaksamisen kannalta. Tuen tärkeydestä kerrottiin esimerkiksi seuraavasti:

Lähiverkoston luominen tärkeää jo lapsen turvallisuuden tunteen luomisenkin vuoksi.

Ystävät ja läheiset ovat aidosti kiinnostuneita meidän arjestamme ja jaksamisestamme.

On ollut hienoa, kun lapsi on varauksetta hyväksytty perheemme jäseneksi. Se on varmastikin ollut paras tuki lapselle ja meille vanhemmille.

Mukava saada välillä hengähtää ja rauhoittua. Poika on todella vaativa ja vilkas.

Tällä hetkellä adoptioerheet kaipaavat lähinnä käytännön apua. Läheiset toimivat tarvittaessa lastenhoitajina tai kyläilevät muuten vaan. Adoptiolapset ovat hyväksytyjä ja rakastettuja, mikä vaikuttaa olevan erittäin tärkeää. Muutoksia alkuaikoihin vastauksissa ei tullut esille. Tämän hetken tilanteestaan kansainvälisten adoptiolasten vanhemmat kirjoittivat seuraavasti:

Lähellä asuvat äidin vanhemmat ovat joskus hoitoapuna lyhyitä aikoja. Aika lailla samojen läheisten kanssa ollaan tekemisissä kuin odotusaikanakin. Nyt ehditään tapaamaan hieman harvemmin, kun oma perhe ja lapsi on etusijalla ja vie ajan.

Tyttäremme on perheemme ja sukumme hyväksyty jäsen jota rakastetaan ja hellitään, jonka tapaamisesta ollaan ilahtuneita ja jonka näkemistä odotetaan. Perheemme arjessa eletään mukana käytännön asioissa auttaen tarpeen mukaan.

6.3 Tuki jota jäätiin kaipaamaan

6.3.1 Lasta odottavat pariskunnat

Lasta vielä odottavilla perheillä oli hyvin vähän läheisiä, joiden tukea olisi kaivattu enemmän. Tukea kaipaamaan jääneet olivat lähinnä pettyneitä. Jotkut uskoivat kuitenkin suhtautumisen muuttuvan tiedon lisääntyttyä ja lapsen saavuttua Suomeen. Seuraavat lainaukset kertovat niistä tilanteista, joissa ollaan oltu pettyneitä läheisten suhtautumiseen:

Meidän molempien veljien vaimot eivät ole mielestäni antaneet meille tukea juuri lainkaan. Itselle tulee hyvin pettynyt olo kerta toisensa jälkeen.

Vaimon äidin luottavaisempi asenne toisi varmaan lisää varmuutta asiaan, tosin uskomme pienen lapsen tulon muuttavan asiaa.

Miehen äiti aluksi suhtautui epäilevästi koko touhuun. Vasta viime aikoina saatuaan enemmän tietoja adoptiosta, hän on alkanut kysellä enemmän ja innostunutkin jotenkin.

Minun siskoni ei ole kysynyt asiasta oikeastaan mitään, eikä muutenkaan ole osoittanut mitään tukea lapsettomuutemme vuoksi. Samoin mieheni veli ja hänen vaimonsa olivat vain järkyttyneitä. Tästä olen hyvin surullinen ja masentunut.

Jotkut adoptiolasta odottavat olivat kokeneet ennakkoluuloisia kommentteja ja epäilevää suhtautumista. Tähän jotkut olivat kuitenkin huomanneet syyksi liian vähäiset tiedot ja kokemukset asiasta. Useat olivat myös uupuneita jatkuviin kyselyihin ja

liian innokkaisesti läheisiin. Epäilevästä suhtautumisesta kertoo esimerkiksi seuraavat vastaukset:

Tahdittomat kysymykset on varmaan monesti tietämättömyyttä ja ymmärtämättömyyttä kun asia ei kosketa henkilökohtaisesti eikä siihen ole perehtynyt riittävästi.

Ei ole ollut apua. He eivät tiedä adoptioprosessista oikeastaan mitään muuta kuin mitä olemme kertoneet. Lisäksi heillä on aika omituisia ennakkooajatuksia.

Tuki on ollut melko vähäistä ja lähinnä ihmettelyä pitkästä odotusajasta ja kustannuksista.

Joskus liika intoilu on ollut jopa hiukan vastenmielistäkin.

Joskus väsyttää kertoa samoja asioita.

Useimmat vastaajista kirjoittivat, etteivät läheiset tiedä tarpeeksi kansainvälisestä adoptiosta. He kokivat olevansa tiedonlähteenä, mikä saattaa olla myös raskasta. Adoptioon liittyvät asiat ovat uusia myös odottaville pareille, mistä kertoo seuraavat vastaukset:

Tämä on meille kaikille uusi asia. Me tulevina adoptiovanhempina saamme tietoa kv-adoptiosta jota yritämme koko suvulle eteenpäin viestittää.

Ihmiset tietävät todella vähän kansainvälisestä adoptiosta ja heillä on kaikenlaisia ennakkoluuloja asiasta.

Lähisuku ottaa meiltä vastaan tietoa lapsen tuloon liittyvistä asioista.

Adoptio-odottajalla on omaisille tiedonjakajan rooli.

Jotkut vastaajista kirjoittivat, että tärkeintä on myönteinen suhtautuminen. Usein läheisillä ei ole kykyä tukea, mutta sitäkin tärkeämpää on olla aidosti kiinnostunut, mitä kuvaa seuraavat lainaukset:

Vaikka ei erityisesti tukea osaisikaan niin kiinnostus adoptiota kohtaan sekä siihen myönteinen suhtautuminen edesauttavat lapsen odotuksen sujumista hienosti.

Toivoisin, että kyseltäisiin rohkeasti ”missä mennään” ettei tarvitsisi itse aloittaa puhumaan asiasta.

Paras tuki on ollut välitön, ehdoton hyväksyntä. Aito kiinnostus, ja innostunut odotus.

Eikä kaikkien tarvitse olla tukemassa kunhan on hengessä mukana. Tärkeää kyllä on, että ympärillä on avarakatseisia ihmisiä asenteella: ”vaikeudet on voittamista varten”.

6.3.2 Lapsen saaneet perheet

Adoptiolapsen saaneet vanhemmat eivät kertoneet tapauksia, joissa tukea ei olisi joltakin läheiseltä saatu. Yksi äiti kuvasi erästä läheistään liian innostuneeksi odottajaksi. Eräs lapsen saanut äiti olisi toivonut enemmän kunnioitusta vaikean lapsettomuuden vuoksi. Toivottiin myös, että olisi voinut keskustella lapsen kasvatuksesta. Lapsen saaneet perheet kertoivat tuen puuttumisesta muun muassa seuraavasti:

Jossain vaiheessa äiti toivoi, että yksi läheisistämme olisi antanut meidän itse odottaa rauhassa eikä olisi ollut omassa odotuksessaan niin innokas, että se into tuntui ylittävän omien vanhempienkin odotusinnon. Tuntui välillä jo siltä, ettei saa itse tarpeeksi tilaa asian sulatteluun ja käsittelyyn, kun ko. henkilö on jo innostuksissaan ehtinyt mm. kertoa asia niillekin joille äiti itse halusi sen kertoa.

Koska taustalla on rankka lapsettomuus, vanhempien tuki on todella tärkeää. Arvosteleva sävy lapsen hankkimisesta tällä tavoin oli raskasta.

Enemmän olisi mukava keskustella asioista, jotka liittyvät adoptiolapsen kasvamiseen ja kasvatukseen.

6.4 Vertaistuki

Molempien ryhmien vastauksissa tuli esiin vertaistuen merkitys. Läheisiltä ihmisiltä saatu tuki ei ole vastannut kaikkia niitä tarpeita, joita adoptioerheet kokevat tarvitsevänsä. Läheiset ihmiset eivät tunne adoptiokäytänteitä, eivätkä pysty ymmärtä-

mään adoption tuomia tunteita. Osa vastanneista oli saanut tukea muilta samassa tilanteessa olevilta, ja kokivat tällaisen tuen erittäin merkittävänä. Toisaalta oli niitä vastanneita, jotka ovat jääneet kaipaamaan juuri vertaistukea. Tulokset vastasivat Kerstin Rauman käsitystä siitä, ettei kaikilla ole mahdollisuutta osallistua valmennusryhmiin, joissa tapaa adoptioperheille tärkeitä vertaistuen kontakteja (ks. s. 14).

Vertaistukea adoptioasioissa on saatu kansainvälisten ryhmien kokoontumisissa, internetin keskustelupalstoilla sekä niiltä ystäviltä, jotka ovat käyneet myös läpi lapsettomuutta. Jotkut ovat kokeneet, että vertaistuellä on joskus suurempikin merkitys, kuin läheisten antamalla tuella. Vertaistuen merkityksestä kertovat seuraavat lainaukset vastauksista:

Parasta varsinaiseen kv adoptioon liittyvää tukea ja neuvoja on saanut vertaistuen parista. On ollut tarpeellista vaihtaa kuulumisia jo adoptoineiden perheiden kanssa. Tämä tuki on niin arvokasta, että sen vaaliminen on lapsenkin parasta ajatellen tarpeen.

Parasta tukea olisi vertaistuki mm. lasten kasvatuskysymyksissä. Ongelmat adoptiolapsen kanssa ovat usein erilaisia kuin tavallisen biologisen lapsen kanssa.

Suuri merkitys on ollut myös muiden kuin läheisten ihmisten antamalla tuella. Monesti on muulla tuella ollut suurempikin merkitys kuin läheisiltä saadulla tuella. Muuta tukea on tullut esim. internetin kautta, sosiaalityöntekijältä, palvelunantajalta jne.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää adoptioprosessin eri vaiheissa olevien kokemuksia läheisiltä ihmisiltä saamastaan tuesta. Laadullisella tutkimuksella, jonka toteutin postikyselyinä, saatiin vastaukset kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Työskentelyn aikana pohdin mahdollisuuksia toteuttaa tutkimus toisella tavalla, esimerkiksi haastatteluna. Päädyin kuitenkin postikyselyyn, koska maantieteellisesti haastateltavat olisivat olleet ympäri Suomea. Toisaalta haastateltavien määrä olisi ollut liian suuri aikaresursseihin nähden, koska olin valinnut kaksi eri tutkimusryhmää. Lisäksi esiin nousi jatkotutkimushaasteita. Koska aiempaa tutkimusaineistoa ei ole, tämä opinnäytetyö tuo adoptioneuvontaa antaville ja sitä saaville uusia näkemyksiä. Läheisiltä saadusta tuesta kansainvälisen adoptioprosessin aikana ei ole vastaavaa tutkimusta aikaisemmin tehty. Aikaisempien tutkimusten puute ja vähäinen kirjallisuus aiheesta oli myös tämän opinnäytetyön kannalta haaste. Useissa kirjoissa kuitenkin korostetaan, että läheisten ihmisten tuki on tärkeää. Adoptioprosessi on pitkä, ja vaatii paljon jaksamista. Läheiset ihmiset voivat parhaimmillaan olla kuuntelijoita, mutta apuna myös konkreettisissa asioissa. Joskus riittää se, että on vain läsnä; valmiina tukemaan tarvittaessa.

Tuentarve oli sekä odotusvaiheessa, että lapsen saavuttua erityisesti ymmärtämistä ja kuuntelua. Läheisiltä ihmisiltä odotettiin, että uusi perheenjäsen olisi tervetullut ja hyväksytty. Lapsen saapumisen jälkeen tuen tarve keskittyi enemmän aineelliseen tukeen, mutta edelleen toivottiin ymmärtävää kuuntelijaa ja tukea arjen tuomiin pulmatilanteisiin. Useimmat vastaajista olivat osanneet ennakoida tuen saannin etukäteen. Myös ennakkoluuloihin oli osattu valmistautua. Toisaalta joukossa oli myös niitä, jotka olivat odottaneet myönteisempää tai negatiivisempaa suhtautumista ja tukea. Erityisesti tukea oli odotettu omilta vanhemmilta. Sukulaisten tärkeästä merkityksestä sosiaalisena tukijana kirjoitin myös tietoperustassa (ks. s. 11), mikä tuli esiin myös tutkimustuloksissa.

Tutkimustulokset tukivat monilta osin keräämääni teoretietoa. Kyselyyn vastanneista kansainvälistä adoptiolasta odottavista perheistä kovin moni ei ole toivonut tai tarvinnut erityistä tukea läheisiltään odotusvaiheessa. Joillakin oli taustalla kipeää

lapsettomuus, jonka aikana oli ehkä jo totuttu pärjäämään yksin. Teoriaosuudessa selvitin, etteivät lapsettomat perheet halua tuottaa läheisilleen, ja sitä kautta itselleen, uusia pettymyksiä kertomalla adoptioaikeista liian varhaisessa vaiheessa (ks. s. 3). Adoptioasia koettiin hyvin yksityisenä asiana, ja kuuntelijana sekä läheisempänä ihmisenä toimi useimmin tässä vaiheessa kumppani. Pohdin voisiko taustalla olla pelko ennakkoluuloista, joita eteenkin alkuvaiheessa adoptio-perheet usein kokevat. Toisaalta mietin myös ristiriitaa, joka tulee adoptio-neuvonnan ohjeiden ja adoptio-neuvonnassa olevien välille. Neuvonnassa kehoitetaan kertomaan läheisille mahdollisimman pian (ks. s. 12), mutta pariskunnat eivät itse koe sitä tarpeellisena. Pohdin myös ammattilaisten merkitystä tukijana. Kokevatko odottavat pariskunnat ammattilaiset tärkeinä tukijoina alkuvaiheessa, koska eivät koe läheisiä sellaisina? Tähän en saanut vastausta, koska olin rajannut kyselylomakkeen koskemaan vain läheisiltä saatuun tukeen.

Tutkimustulokset osoittavat, että vertaistuki muiden samassa tilanteessa olevien kanssa on tärkeää. Toiset olivat saaneet tärkeää tukea ja tietoa jo adoptoineilta perheiltä sekä samassa vaiheessa adoptioprosessia olevilta. Kyselylomakkeessani ei kysytty vertaistuesta, mutta tämä puoli nousi esiin vastauksista. Osa vastanneista koki, että olivat jääneet ilman kaivattua vertaistukea. Uskon, että tämä on tärkeä haaste palvelunantajille. Tietoperustassa mainitsin, ettei kaikilla ole mahdollisuutta osallistua esimerkiksi valmennuskursseille (ks. s. 14). Tämä on osa-alue, jota tutkimustulosteni perusteella olisi hyvä kehittää.

Tämä opinnäytetyö toi konkreettista tietoa siitä, miten adoptiolasten vanhemmat tai odottajat kokevat saamansa tuen. Se tukee tietoa, jota eri kirjallisuudessa on mainittu. Tukea kaivataan, saadaan, mutta myös jäädyään ilman. Tässä opinnäytetyössä asian kokeneet kertoivat omia kokemuksiaan siitä, millaista tukea he ovat kaivanneet ja saaneet. Nämä tulokset voivat toimia viitteenä adoptio-neuvontaa antaville siitä, mistä asioista esimerkiksi voisi keskustella tuen kartoittamisen yhteydessä. Toisaalta tulokset sinällään voisi antaa luettaviksi adoptioasioita kanssa pohtiville. Opinnäytetyöni voisi olla myös oppaana niille, joiden läheiset ihmiset ovat adoptoimassa lasta ulkomailta. Jatkotutkimuksena näkisin tärkeänä syventää aloittamaani tutkimusta esimerkiksi haastattelun kautta. Haastattelun avulla voisi selvittää esimerkiksi miten perheet

ovat käytännössä selvinneet niissä tilanteissa, joissa tukea ei ole saatu riittävästi. Lisäksi voisi tutkia, mikä on palvelunantajan rooli tukijana.

Petri Alasuutari (1999, 231) kuvaa kvalitatiivista tutkimusta yleistyksen kannalta hankalana. Hänen mukaansa laadullinen tutkimus on erityisen hyvä, kun halutaan hakea syvällistä tietoa. Yleistettävää tietoa halutessaan olisi hyvä käyttää myös kvantitatiivisia menetelmiä. (Alasuutari 1999, 231.) Pohdin itsekkin samaa asiaa, eli voiko tutkimustuloksiani yleistää? Vaikka vastaajajoukko oli pieni, heidät oli kuitenkin valittu satunnaisesti eri puolilta Suomea. Lisäksi heidän vastauksensa tukivat niitä oletuksia, joita eri kirjoittajat olivat tuotoksissaan esittäneet. Alasuutari (1999, 231) toteaa, että laadullisessa tutkimuksessa yleistämistä voidaan käyttää tutkitun ryhmän osalta, mutta ei sen ulkopuolella. Toisaalta Alasuutari huomauttaa, että joissakin poikkeustapauksissa voidaan yleistää. Tällainen tapaus olisi, jos tutkitaan vastaajien oman kulttuurin ydinasioita, ja vastauksista olisi olemassa joitakin yleisesti tiedettyjä oletuksia, mutta ei varsinaisesti tiedostettuja. (Alasuutari 1999, 231.) Tämän perusteella uskallan sanoa, että tutkimustuloksiani voidaan yleistää varovasti niiltä osin, joihin olen löytänyt myös teoritietoa.

Kyselylomake tutkimukseni empiirisessä osassa oli toimiva. Sain hakemiini kysymyksiin vastaukset. Kaikkiin esittämiini kysymyksiin oli vastattu. Toisaalta osa vastauksista oli lyhyitä lauseita tai erillisiä sanoja. Lyhyet vastaukset saivat minut miettimään, olisinko saanut syvällisempiä vastauksia esittämällä kysymykset eri muodossa, tai tekemällä postikyselyn sijasta haastattelututkimuksen. Kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä pyydettiin kirjoittamaan muita ajatuksia tuesta kansainvälisen adoptioprosessin aikana. Tämän kysymyksen vastaukset olivat muita syvällisempiä. Palautetta kyselylomakkeesta en saanut, mistä voi myös päätellä lomakkeen olleen riittävän selkeä.

Lähetin kyselyitä yhteensä 40 joista lähes puolet vastasi muistutuskirjeen jälkeen. Ennakkoon oletin, että aihe on riittävän mielenkiintoinen ja henkilökohtainen vähentämään kadon määrää. Mietin, olisiko kato ollut pienempi, jos kysely olisi lähetetty muuna ajankohtana. Juhannusta edeltävä viikko saattoi vaikuttaa siihen, ettei vastauksia tullut enempää. Toisaalta tulleet vastaukset riittivät, koska niistä oli huomattavissa jo kylläntymistä.

Kansainvälisen adoption tuloksena syntyvä perhe on perhemuotona jo suhteellisen vakiintunut Suomessa. Tutkimustulokseni kuitenkin osoittavat, ettei tietoa ole riittävästi tarjolla. Sosionomina tulen todennäköisesti kohtaamaan työelämässä myös kansainvälisiä adoptioperheitä. Vaikka adoptio ei kuulukaan osana pakollisten opintojemme sisältöihin, sen tunteminen on mielestäni tärkeää. Suomessa kansainvälisten adoptioasioiden kanssa työskentelee vain siihen luvan saaneet tahot, mutta perheinäheitä varmasti kohdataan muillakin työaloilla. Minulle tämä opinnäytetyö on ammatillisesti merkinnyt paljon. Olen saanut tietoa kansainvälisestä adoptiosta, mutta myös sosiaalisen tuen muodot selkeytyivät empiirisen tutkimuksen kautta.

Tämä opinnäytetyö prosessi alkoi omista henkilökohtaisista motiiveistani. Aihe oli alusta asti kiinnostava, ja kiinnostus lisääntyi erityisesti työharjoitteluni kautta Pelastakaa Lapset ry:llä. Kun syksyllä 2005 pohdin aihetta henkilökohtaisesti, nyt syksyllä 2006 aihe on saanut myös ammatillisen ja globaalimman merkityksen. Olen työskennellyt asettamieni aikataulujen ja tavoitteiden mukaisesti. Tutkimuksen empiirinen osuus oli valmis kesän 2006 aikana jonka jälkeen aloitin raportin kirjoittamisen. Erietyisesti teorian löytäminen vei runsaasti aikaa. Opinnäytetyö tutkimuksena sinälläänkin on merkittävä ammatillisuuden kannalta. Se opetti minua pitkäjänteiseen työhön. Huomasin miten teoria ja käytäntö kulkevat rinnakkain joustavasti. Teoria saa kasvot käytännön kautta ja saattaa jopa hieman muuttua samalla.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Forsten, N. 1992. Ulkomailta adoptoitujen lasten sosioemotionaalinen sopeutuminen Suomessa –minäkuva ja itsekoettu aggressiivisuus. Tutkimusraportti. Psykologiska institutionen. Åbo Akademi. Julkaisuja n:o 4. Helsinki: Yhteiset lapsemme ry.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1997. Elämää varten. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Karhumäki, H. 2005. Lapsi suoraan sydämeeni. Kokemuksia adoptiosta. Helsinki: Sley-kirjat.

Kats, M. 1989. Odotus. Teoksessa Lapsemme ulkomailta. Kansainvälisestä adoptiosta. Toim. M. Kats & A. Kranck. Interpedia. Helsinki: Painokaari, 71-74.

Kauppi, M. & Rautanen, E. 1997. Oikeus hyvään kotiin. Pelastakaa lapset ry ja suomalainen lastensuojelutyö 1922-1997. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Kinnunen, P. 1998. Hyvinvoinnin ruletti. Tutkimus sosiaalisen tuen verkostojen jäsentymisestä 1990-luvun lopun Suomessa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.

Kinnunen, P. 1999. Sosiaalinen tuki ja kolmas sektori. Teoksessa Haastava kolmas sektori. Pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moninaisuudesta. Toim. L. Hokkanen, P. Kinnunen & M. Siisiäinen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino, 102-114.

Kiviniemi, K. 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Toim. J. Aaltola & R. Valli. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Kuuskoski, E. Vertaistoiminta osana ihmisyyttä. Teoksessa Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Juva: PS-kustannus, 30-39.

Laki lapseksi ottamisesta. 8.2.1985/153. Viitattu 3.10.2006. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1985/19850153>.

Lehtinen, S-T. 1997. Vapaaehtoistyö – kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön. Helsinki: Kansalaisareena.

Mäkelä, M. 2001. Lapsettomuuden surutyö. Teoksessa Haikara lentää ohi. Kirj. Pirre Saario. Hämeenlinna: Karisto, 181-189.

Ottolapsineuvonta. 1998. Opas ottolapsineuvonnan antajille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: Edita.

Parviainen, H. 2003. Kansainvälinen adoptiotoiminta Suomessa vuosina 1970-2000. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja E 15/2003. Helsinki: Hakapaino.

Peltoniemi-Ojala, M. 1999. Oma lapsi –vihdoinkin. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Pösö, T. 2003. Adoptio perhesuhteiden uudelleenjärjestelyinä. Teoksessa Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Toim. H. Forsberg & R. Nätkin. Helsinki: Yliopistopaino, 140-158.

Rauma, K. 2004. Ehdotus adoptio-osaamisen kehittämiseksi Suomessa. Raportti 1/2004. Finlandssvenska kompetenscentret.

Rautanen, E. 1989. Adoptiot ennen ja nyt. Teoksessa Lapsemme ulkomailta. Kansainvälisestä adoptiosta. Interpedia. Toim. Kats, M. & Kranck, A. Helsinki: Painokaari, 145-147.

Salzer, L.P. 1994. Lapsettomuus kriisinä. Keuruu: Otava.

Simojoki, A. 2001. Iso ilo monen kulttuurin lapsesta. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino.

Stengård, E. 2003. Yhteistyö asiakkaan omaisten kanssa. Kuka on omainen? Teoksessa Mielenterveys- ja päihdetyö: Yhteistyötä ja kumppanuutta. Porvoo: WSOY, 184-185.

Tilastokeskus. 2006. Tilastot. Suomeen adoptoitu ulkomailta lapsia ennätysmäärä vuonna 2005. Viitattu 2.10.2006. [Http://www.stat.fi/til/adopt/2005/](http://www.stat.fi/til/adopt/2005/)

Tuomi, J. & Sarajärvi, S. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.

Tuominen, A. 2004. ”Se, et joku kuuntelee...”. Lapsettomien perheiden kokemuksia sosiaalisesta tuesta. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta, hoitotieteen laitos.

Varilo, E. 1993. Ottolapsisijoitus arviointi- ja toimenpideprosessina. Monografia Psychiatria Fennican sarja. No 18. Loviisa: Itä- Uudenmaan paino.

Vuorinen, M. 1996. Oma-apuryhmäprojekti. Teoksessa Oma-apuryhmät: vertaisten tukea ja toimintaa. Toim. T. Kärkkäinen & M. Nylund. Tampere: Pam-Print, 7-11.

2

7. Miten läheisenne ovat osallistuneet ja tukeneet teitä odotusaikananne? Kertokaa jokin käytännön esimerkki. Millä tavalla saamanne apu ja tuki ovat vastanneet toiveitanne ja odotuksianne?

8. Onko saamastanne tuesta ollut teille apua miettiessänne kansainväliseen adoptioon ja lapsen tuloon liittyviä asioita? Millaista apua saamastanne tuesta on ollut?

3

TUKI, JOTA OLETTE JÄÄNEET KAIPAAMAAN

9. Onko joku läheinen, jonka tukea ette ole saaneet? Miten tämä vaikuttaa teihin?

7. Keneltä läheisiltänne saitte tukea odotusaikana ja millaista se oli? Miten osallistuminen vastasi toiveitanne ja odotuksianne (esim. riittävyys, osallistumisen tavat)?

8. Miten läheisenne osallistuivat elämäänne lapsen saavuttua perheeseen? Miten osallistuminen vastasi toiveitanne ja odotuksianne (esim. riittävyys, osallistumisen tavat)? Mitä jäitte mahdollisesti kaipaamaan?

9. Mikä merkitys läheisten tuella oli teille
A) Odotusvaiheessa?

B) Lapsen saapumisen jälkeen?

TUKI, JOTA JÄITTE KAIPAAMAAN

10. Oliko joku läheinen, jonka tukea jäitte erityisesti kaipaamaan? Miten hänen tukensa puuttuminen vaikutti teihin?

11. Kuvaille jokin tilanne tai vaihe, jossa odotusaikana olisit kaivannut enemmän tukea läheisiltäsi? Millaista tukea ja keneltä olisit toivonut saavasi?

Liite 3. Pelastakaa Lapset ry:n lähetekirjelmä kansainvälistä adoptiolasta odottaville

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen

5.6.2006

Hyvät adoptiolasta odottavat vanhemmat,

Lähetämme teille ohessa kyselyn, joka koskee kansainvälistä adoptiota. Osoitetietonne on valittu satunnaisesti. Kyselyssä kartoitetaan läheisten ihmisten antamaa tukea ja vanhempien tuen tarvetta kansainvälisen adoptioprosessin eri vaiheissa. Kysely kuuluu osana Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijan Johanna Kärkkäisen opinnäytetyöhön. Opinnäytetyötä varten Pelastakaa Lapset on myöntänyt tarvittavan tutkimusluvan..

Toivomme teidän suhtautuvan myönteisesti selvitykseen. Vastaamalla kyselyyn tuotatte tärkeää tietoa, jota voimme hyödyntää adoptioevonnan aikana. Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja siten, ettei vastaajia ole mahdollista tunnistaa.

Lämpimät kiitoksemme avustanne.

Ystävällisin terveisin

Saara Keränen
Aluejohtaja
Pelastakaa Lapset
Keski-Suomen aluetoimisto
puhelin 014-8605551, sähköposti saara.keranen@pelastakaalapset.fi

Liite 4. Pelastakaa Lapset ry:n lähetekirjelmä kansainvälisen adoptiolapsen saaneille

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen

5.6.2006

Hyvät adoptiovanhemmat,

Lähetämme teille ohessa kyselyn, joka koskee kansainvälistä adoptiota. Osoitetietonne on valittu satunnaisesti. Kyselyssä kartoitetaan läheisten ihmisten antamaa tukea ja vanhempien tuen tarvetta kansainvälisen adoptioprosessin eri vaiheissa. Kysely kuuluu osana Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijan Johanna Kärkkäisen opinnäytetyöhön. Opinnäytetyötä varten Pelastakaa Lapset on myöntänyt tarvittavan tutkimusluvan..

Toivomme teidän suhtautuvan myönteisesti selvitykseen. Vastaamalla kyselyyn tuotatte tärkeää tietoa, jota voimme hyödyntää adoptioevonnan aikana. Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja siten, ettei vastaajia ole mahdollista tunnistaa.

Lämpimät kiitoksemme avustanne.

Ystävällisin terveisin

Saara Keränen
Aluejohtaja
Pelastakaa Lapset
Keski-Suomen aluetoimisto
puhelin 014-8605551, sähköposti saara.keranen@pelastakaalapset.fi

Liite 5. Opinnäytetyön tekijän oma lähetekirjelmä kyselylomakkeiden mukaan

5.6.2006

Arvoisa vastaanottaja,

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija, ja teen opinnäytetyötä **läheisten ihmisten antamasta tuesta kansainvälisen adoptioprosessin aikana**. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää millaista tukea vanhemmat saavat omilta läheisiltään lasta odottaessa ja lapsen saamisen jälkeen. Tutkimuksessa pyritään selvittämään myös niitä tilanteita, joissa tuki ei ole vastannut vanhempien odotuksia ja tarpeita. Kyselylomake lähetetään kahdelle eri ryhmälle: kansainvälisen adoptioluvan saaneille ja kansainvälisen adoptiolapsen seurannassa oleville.

Teen tutkimusta yhteistyössä Pelastakaa Lasten kanssa. Tutkimuksen tulosten on tarkoitus palvella ulkomailta adoptoivia perheitä. Vastauksiin toivotaan teidän omia kokemuksianne adoptioprosessin aikana. Kyselyyn voi vastata toinen puolisoista tai yhdessä.

Tutkimustiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti, eikä kenenkään henkilöllisyyttä paljasteta missään tutkimuksen vaiheessa. Voitte vastata kyselyyn nimettömänä. Opinnäytetyöni loppuraportissa tulen käyttämään osalainauksia vastauksistanne nimettöminä. **Pyydän teitä lähettämään kyselylomakkeen täytettynä ohessa olevalla vastauskuorella 23.6.2006 mennessä Keski-Suomen Pelastakaa lasten toimistoon**. Opinnäytetyöhön tai kyselylomakkeeseen liittyvissä asioissa voitte ottaa minuun yhteyttä puhelimitse tai sähköpostilla.

Suuri kiitos ajastanne!

Parhain terveisin

Johanna Kärkkäinen
Puh: 044-2952146
johanna.virtanen.sso@jypoly.fi

Liite 6. Muistutuskirje

Arvoisat vastaanottajat,

29.6.2006

Lähestyin teitä muutama viikko sitten kansainväliseen adoptioon liittyvällä kyselyllä. Olen saanut todella merkittävää materiaalia opinnäytetyötäni varten ja haluan kiittää kaikkia kyselyyn jo vastanneita suuresta vaivannäöstä. Teidän kokemuksenne ja ajatuksenne ovat tärkeitä tuleville adoptiovanhemmille.

Rohkenen kuitenkin pyytää vielä vastauksia kyselyyn niiltä, joilta vastausta en ole vielä saanut. Jokaisen vastaus on tärkeä, jotta saisin mahdollisimman laadullisen tuloksen koskien läheisten ihmisten antamaa tukea kansainvälisen adoptioprosessin aikana. Haluan muistuttaa, että te olette ainoita asiantuntijoita tällä alalla. Pyydän postittamaan kyselyn mahdollisimman pian Keski-Suomen Pelastakaa Lasten aluetoimistoon. Erittäin lämmin kiitos kaikista vastauksistanne!

Kesäisin terveisin

Johanna Kärkkäinen
Sosionomi opiskelija, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Puhelin: 044-2952146
Sähköposti: johanna.virtanen.sso@jypoly.fi